

Aan de gemeenteraad

Volgnummer:

Dienst/afdeling:

Onderwerp

Regionaal beleidskader Participatiewet en verordeningen.

Voorstel

1. Het regionaal beleidskader Participatiewet, inclusief het regionaal functioneel ontwerp werkgeversdienstverlening arbeidsmarktregio Noordoost-Brabant, vaststellen;
2. De Re-integratieverordening Participatiewet 2015 en de Verordening Tegenprestatie Participatiewet 2015 vaststellen;
3. De Algemene Gemeentelijke Reserve (AGR) van de gemeente Oss, die is gevuld met dividenduitkeringen van IBN, aanwenden voor de financiering van de begeleidingskosten van de pilot met IBN in 2015 en 2016;
4. De bestemming van de middelen, die voor MSD-effecten zijn gereserveerd, verbreden naar arbeidsmarktvraagstukken in Oss;
5. De lokale aanpak voor kwetsbare jongeren voor het eerste half jaar van 2015, begroot op een bedrag van € 100.000, financieren uit de reserve voor MSD.

Aanleiding

In juni van 2014 is opiniërend met de adviescommissie Sociaal Bestuurlijk over de koers van het beleid gesproken. Op 11 november jl. heeft het college voorlopig ingestemd met het regionale beleidskader Participatiewet - inclusief het hoofdstuk over het lokaal beleid - en de verordeningen en zijn deze stukken voor advies naar de Wmo-raad gestuurd en/of ter inzage gelegd voor inspraak. Het advies van de Wmo-raad, die zich kan vinden in de koers die de gemeente heeft uitgezet, heeft niet geleid tot inhoudelijke aanpassingen van het beleidskader en de verordeningen. Wel hebben we een aantal tekstuele en technische aanpassingen aangebracht. De reactie namens het college op het advies van de Wmo-raad is bijgevoegd. Er zijn overigens geen inspraakreacties binnengekomen. De beleidsregels Re-integratie Participatiewet 2015, die niet door de raad worden vastgesteld maar door het college, zijn ter kennisname bijgevoegd.

Beoogd effect

Op regionaal niveau zijn de volgende speerpunten van beleid geformuleerd:

1. De financiële middelen zijn krap. Het aantal mensen dat we met onze dienstverlening moeten bereiken neemt toe. Toch sluiten we niemand van de totale doelgroep van de Participatiewet uit van dienstverlening. Wel kaderen we inzet van de financiële middelen uit het gebundeld re-integratiebudget in: bij voorkeur voor de groep met een loonwaarde tussen de 30 en 80%.
2. Kwetsbare jongeren zijn een prioritaire doelgroep in de meeste gemeenten. Er komt een aanpak voor alle kwetsbare jongeren, ook zonder uitkering, van 16 tot 27 jaar. Wij stimuleren hen om een startkwalificatie te halen en proberen hen te begeleiden naar economische zelfstandigheid. De nuance die hierbij gemaakt wordt is dat gemeenten de verantwoordelijkheid van het individu en het onderwijs niet willen overnemen.
3. Loonkostensubsidie verstevigt de positie van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. De gemeenten zetten loonkostensubsidie zo nodig onbeperkt in.
4. Mensen die door hun lichamelijke, verstandelijke of psychische beperking behoefte hebben aan een beschermde omgeving, helpen wij aan beschut werk.
5. Bij de invulling van de tegenprestatie willen we vooral investeren in mensen die gemotiveerd zijn. Tegelijkertijd willen we de mogelijkheid openhouden om ook aan niet-gemotiveerde bijstandsgerechtigden een tegenprestatie op te kunnen leggen.
6. Het functioneel ontwerp werkgeversdienstverlening voor onze arbeidsmarktregio geeft het kader en de hoofdlijnen weer hoe de partners in Noordoost-Brabant uitvoering willen geven aan de werkgeversdienstverlening. Kort samengevat maken zij het werkgevers met de voorgestelde maatregelen gemakkelijker om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt in dienst te nemen.
7. De expertise van IBN met het begeleiden, plaatsen en detacheren van mensen met een arbeidsbeperking en de werkgelegenheid die IBN biedt aan mensen aan de onderkant van de arbeidsmarkt willen de gemeenten graag blijven benutten.

Voor Oss hebben wij hier nog de volgende zaken aan toegevoegd:

1. Ter aanvulling op het regionale beleid waarin met name ingezet wordt op de doelgroep met een loonwaarde van tussen de 30 en 80%, willen wij in de gemeente Oss ook re-integratiemiddelen blijven inzetten voor de doelgroep met een loonwaarde van 80 tot 100%. De ervaring in Oss leert dat ook deze mensen nog ondersteuning nodig hebben om aan werk te komen.
2. Wij investeren in het ontdekken van talenten, in groei en ontwikkeling van mensen en in het zo regulier en duurzaam mogelijk plaatsen van mensen op de reguliere arbeidsmarkt. Onze dienstverlening is gericht op het vergroten van de zelfredzaamheid van mensen. Wij gaan er hierbij van uit dat de kosten vóór de maatschappelijke en financiële baten zullen gaan.

3. We willen een lokale aanpak voor kwetsbare jongeren. Kort gezegd behelst dit een nauwere interne en externe samenwerking, een lokale werkgeversaanpak en de inzet van specialistische trajecten gericht op jongerenproblematiek.

Argumenten

1. De voorstellen passen bij het beleid om zoveel mogelijk mensen aan regulier werk te helpen.

Onze ambities zijn hoog. Wij investeren in het ontdekken van talenten, in groei en ontwikkeling van mensen en in het zo regulier en duurzaam mogelijk plaatsen van mensen op de reguliere arbeidsmarkt. Onze dienstverlening is gericht op het vergroten van de zelfredzaamheid van mensen. Een uitkering is in principe een tijdelijk instrument. De voorstellen in dit advies zijn in lijn met deze visie.

Kanttekeningen

1.1 Inzet van werkgevers is cruciaal

Voor voldoende banen voor mensen die behoren tot de doelgroep van de Participatiewet, dus inclusief mensen met een arbeidsbeperking, is de medewerking van werkgevers cruciaal. In het opgerichte regionale werkbedrijf van onze arbeidsmarktregio zijn afspraken gemaakt om het regionale aandeel van de landelijk afgesproken extra banen voor mensen met een arbeidsbeperking te realiseren.

1.2. Evaluatie pilot

De gemeenten in de regio gaan een pilot met IBN starten met de doelgroep beschut werk voor 2 jaar en een deel van de overige doelgroep van de Participatiewet voor in eerste instantie 1 jaar. Dit om zowel de gemeenten als IBN tijd te geven ervaring op te doen met de uitvoering van de Participatiewet. In deze jaren volgen we nauwgezet de resultaten voor de doelgroep, de mensen met een arbeidsbeperking, en de (financiële) effecten voor de gemeenten en voor IBN. Met IBN is afgesproken dat in oktober 2015 de eerste evaluatie wordt opgeleverd.

1.3. Financiën

Er is een financieel risico. We kiezen ondanks een beperkt re-integratiebudget voor een brede doelgroepbenadering inclusief kwetsbare jongeren zonder uitkering. Onze visie is dat als we niet investeren in preventie (jongeren) en in groei & ontwikkeling van mensen het aantal mensen in de uitkering (sneller) toeneemt en er een tekort op het BUIG-budget ontstaat. We nemen hierbij wel het financiële risico dat we de investeringen in re-integratie niet terugverdienen. Het saldo van het BUIG-budget - het budget waaruit de uitkeringen en de loonkostensubsidies betaald worden - en de kosten die ten laste komen van dit budget, is afhankelijk van verschillende factoren zoals de hoogte van de instroom van nieuwe doelgroepen, de ontwikkeling van de arbeidsmarkt, de hoogte van het definitieve budget en de resultaten die de gemeente en IBN boeken met de ingezette re-

integratieinstrumenten. Op dit moment houdt de afdeling Werk en Inkomen rekening met een grotere stijging van het aantal uitkeringen dan waar het Rijk van uitgaat door de slechte arbeidsmarktsituatie in Oss en door een relatief hoge instroom van nieuwe doelgroepen. Onder het kopje randvoorwaarden gaan we wat gedetailleerder op de financiën in.

Randvoorwaarden

a. Financiën

Voor de ambities die wij hebben, zijn er in 2015 (te) weinig financiële middelen beschikbaar binnen het re-integratiebudget. Voor de begeleidingskosten die IBN in de pilot maakt, willen we dit oplossen door de middelen uit de zogenaamde Algemene Gemeentelijke Reserve van de gemeente Oss (gevuld door de dividenduitkering van IBN) in te zetten. Er is een bedrag van € 797.000 vrij beschikbaar.

Daarnaast willen wij door te investeren in regulier werk - onder andere met behulp van loonkostensubsidie en begeleiding - besparen op de uitkeringslasten en daardoor de benodigde middelen vrij maken. Onze inzet is om binnen de financiële middelen die beschikbaar zijn voor de Participatiewet (BUIG-budget én gebundeld re-integratiebudget) de Participatiewet uit te voeren. Volgens de huidige prognoses stijgt het aantal uitkeringsgerechtigden - inclusief de nieuwe doelgroepen - in Oss echter en is het voorlopige BUIG-budget voor 2015 niet toereikend. Wij streven er met onze investeringen in mensen naar om deze stijging af te vlakken. Daarnaast hopen wij dat het definitieve landelijke BUIG-budget hoger wordt dan het voorlopige landelijke budget. Dit zal zich voordoen als de landelijke stijging van het aantal uitkeringsgerechtigden hoger is dan waar het Ministerie van SZW bij de berekening van het voorlopige budget van uitgaat. Voor dit voorlopige budget is landelijk uitgegaan van een volumestijging van ruim 2% van het aantal uitkeringsgerechtigden.

Voor de lokale aanpak voor kwetsbare jongeren willen we het eerste half jaar van 2015 een bedrag van € 100.000 inzetten uit de reserve voor MSD. Binnen het gebundeld re-integratiebudget is onvoldoende geld beschikbaar om deze doelgroep zonder uitkering te bedienen.

Om de verwachte massaontslagen bij MSD op te kunnen vangen is door UWV en de gemeente Oss in 2011 een actieplan opgesteld waarin is vastgelegd op welke manier de dienstverlening aan deze groep wordt opgezet. Omdat de verwachting was dat een grote groep mensen gelijktijdig aanspraak zou maken op dienstverlening van de gemeente is er ten laste van het rekeningresultaat 2011 een budget vrijgemaakt. Tot nu toe hebben er geen onttrekkingen plaatsgevonden. Na een langdurige WW-periode op kosten van het UWV, zijn nauwelijks personen naar de bijstand doorgestroomd. Hoger opgeleiden vinden blijkbaar toch hun weg op de arbeidsmarkt en/of hebben dusdanig veel vermogen/middelen dat bijstand geen optie is. Tegelijkertijd zien we specifieke arbeidsmarktvraagstukken ontstaan zoals de hoge werkloosheidscijfers in Oss en de stijging van kwetsbare jongeren met een arbeidsbeperking en/of zonder startkwalificatie. Wij willen daarom de bestemming van de middelen, die voor MSD-effecten zijn gereserveerd, verbreden en inzetten voor

de integrale jongerenaanpak binnen de gemeente Oss. In de reserve MSD is op dit moment € 207.000 beschikbaar.

b. Communicatie

Het beleidskader, de verordeningen en de beleidsregels zijn voor formeel advies verstuurd naar de Wmo-raad. De verordeningen hebben tevens voor inspraak ten inzage gelegen van woensdag 19 november tot en met dinsdag 16 december 2014.

c. Uitvoering

Door de komst van de nieuwe Participatiewet komen nieuwe taken (o.a. begeleiding/jobcoaching, stellen van loonwaardemeting bij werkgevers op de werkplek) en doelgroepen (Wajong met arbeidsvermogen en Wsw) naar de gemeente. Het cliëntenbestand stijgt jaarlijks en wordt in 2015 groter door de komst van nieuwe doelgroepen. Voorafgaande jaren was reeds sprake van een stijging van het bestand. Vanuit diverse posten zijn incidenteel extra middelen vrijgemaakt om de daarmee samenhangende stijging van de uitvoeringskosten af te dekken. Het lijkt er op dat de stijging van de bijstandsbestanden langere tijd zal aanhouden waardoor de incidentele dekking moet worden omgezet in structurele dekking. Extra uitvoering ontstaat ook door de nieuwe WWB-maatregelen en de uitvoering van de tegenprestatie. Het Rijk heeft hiervoor structureel middelen beschikbaar gesteld. In de begroting van de afdeling Werk en Inkomen zijn meerjarig extra uitvoeringskosten opgenomen.

d. Overlegd met

Het regionale deel van het beleidskader is op 29 oktober jl. besproken in de regionale stuurgroep Werk en Inkomen. De verordeningen zijn in een regionale ambtelijke werkgroep voorbereid. Na de vergadering van het college op 11 november jl. is nog overlegd met de Wmo-raad ter voorbereiding op het advies van de Wmo-raad.

Bijlagen

- Regionaal beleidskader Participatiewet versie voor gemeente Oss
- Lijst van afkortingen en begrippen
- Regionaal functioneel ontwerp werkgeversdienstverlening, arbeidsmarktregio Noordoost-Brabant
- Evaluatiecriteria pilot
- Regionale projectstructuur
- Re-integratieverordening Participatiewet 2015
- Beleidsregels Re-integratie Participatiewet 2015
- Verordening Tegenprestatie Participatiewet 2015
- Advies van Wmo-raad
- Reactie van college op advies van Wmo-raad